

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елисавета Бояджиева,
член на научно жури за присъждане на образователната и научна степен
„доктор”

на Дафина Янорова Костадинова,
шифър 2.1 Филология – Германски езици (английски език),
представила дисертационен труд на тема:

Structural Interferences in the Production of English by Bulgarians

Биографични данни на докторантката

Дафина Янорова Костадинова завършва средно образование в Техникума по икономика „Иван Илиев” с разширено изучаване на английски език в гр. Благоевград през 1995 г. с отличен успех. Същата година е приета в ЮЗУ „Н. Рилски” специалност „Приложна лингвистика” – с английски и френски език.

През юли 2000 г. защитава магистърска теза на тема: „Основни типове грешки характерни за междиния език на ученици от средното училище” с научен ръководител д-р Елисавета Бояджиева с успех отличен 6.00. През септември същата година започва работа като хоноруван асистент по английски език към Катедрата по чужди езици. През декември 2000 г., след успешно издържан конкурс за редовен асистент по английски език към същата катедра, е назначена на постоянен трудов договор във Филологическия факултет, където работи и до момента.

През октомври 2004 е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка. До този момент дисертантката има осем публикации по темата

на дисертацията в издания на СУ „Климент Охридски” и ЮЗУ „Неофит Рилски” и няколко участия в международни научни форуми.

В периода 2000 – 2012 г. академичната ѝ заетост включва основно упражнения по практически английски, писмен и устен превод, както и упражненията по дисциплината Увод в общото езикознание в двете основни езикови специалности с английски език във Филологическия факултет на ЮЗУ.

Характеристика на дисертационния труд на кандидата.

В концептуален план предлаганият дисертационен труд на Дафина Костадинова представлява логично продължение на нейната магистърска теза, като и в двете изследвания фокусът е върху анализ на грешките на българи, изучаващи английски език в българска езикова среда. Напълно естествено дисертационният труд предлага много по-разширено и задълбочено изследване на грешките, допускани от българи при усвояването на английски език. На първо място, анализът се основава на диахронно (longitudinal) изследване, като емпиричният материал е събиран в продължение на над четири години, подход, който е рядък за англицистиката в България. Второ, материалът е впечатляващ по своя обем: анализирани са 4441 фрази, съдържащи отклонения от Британската норма на английски език, ексцерпирани от продукцията възлизаща на над 67 000 думи, което осигурява надеждност както на наблюденията, така и на изводите. Трето, изборът на целевата група изследвани субекти е внимателно премислен и напълно отговаря на поставените в изследването цели и задачи. Групата е хомогенна и включва студенти, които започват усвояването на английски език от начално

ниво и чийто първи чужд език е френски, а втори – английски. Това дава възможност да се проследи дали и как първият чужд език може да влияе върху усвояването на втори чужд език при един същ майчин език.

Работата е добре структурирана и между отделните части има добър баланс. Общият ѝ обем е 199 стандартни страници, от които основният текст е 160 страници, последван от 11 страници библиография и 26 страници приложения, съдържащи статистическите данни, които са основа за анализа и логически следващите от него изводи.

В увода точно и ясно са формулирани целите и задачите на изследването. Тук бих отбелязала, че има известно разминаване между заглавието на труда и основната цел, тъй като заглавието предполага изследване само на негативния пренос от родния език върху усвояването на чуждия език, докато целта, формулирана на с. 4 е: „to provide a detailed description of the specific structural features of the BEIL on the level of grammar”, т.е. – „да представи детайлно описание на специфичните структурни черти на БАМЕ на граматично равнище. Струва ми се обаче, че такова несъответствие е привидно, тъй като понятието „междинен език” включва априорно негативния родноезиков трансфер като своя иманентна част. Все пак смятам, че би било добре, ако отношението между понятията „негативен трансфер” и „междинен език” бъде експлицитно обяснено при евентуалното публикуване на труда в бъдеще.

Небходимо е да отбележа, че дисертантката безусловно постига по-широко формулираната цел, като стига до изводи, от които става ясно, че родноезиковата интерференция, макар и значителна, не е единствената причина за допускането на грешки.

Емпиричният материал е класифициран, систематизиран и описан в детайли, което дава основание на авторката да стигне до убедително описание на характеристиките на БАМЕ, които са верифицирани статистически.

Библиографията на дисертацията показва компетентността на авторката и способността ѝ да се ориентира в сложната интердисциплинарна проблематика. Приложеният автореферат отразява вярно и точно съдържанието на дисертационния труд, въпреки, че според мен, той е малко по-обемен, отколкото е необходимо за автореферат.

Важно, според мен, е да се отбележи един факт, който ми се струва съществен по отношение на изследването от съдържателна гледна точка, а именно, че предложеният дисертационен труд е замислен като и има отчетлив лингвистичен характер. Това обяснява, защо в теоретичната първа глава на изследването акцентът се поставя върху теорията на съпоставителния анализ и анализа на грешките, а не върху теориите за езикоусвояване, които, за разлика от теоретичната рамка на съпоставителния анализ, претърпяват ново развитие през последните няколко години. Тъй като изследването е лингвистично по същество, то възможностите за практическо приложение на резултатите от него създават само възможни импликации за практиката, което е ясно осъзнавано от дисертантката. Нещо повече, така формулираната цел предопределя дедуктивно-познавателния подход, прилаган системно от авторката, който не цели формулирането на нова теория, а проверка и интерпретация на езиковите факти спрямо вече приети теоретични постановки.

Едно от определените достойнства на работата, произтичащи от приетия диахронен подход, и имащи пряко отношение към стратегиите за

преподаване, е дефинирането на тенденциите към фосилизация на определени типове грешки, които съставляват основна част от БАМЕ на морфо-синтактично равнище. Това е важен принос на разработката, тъй като дава ценна информация къде трябва да се съсредоточат усилията на преподавателите и изучаващите английски с цел да постигнат възможно максимално доближаване до нормите на употреба езика. Максималното доближаване до нормите на употреба в никакъв случай не предполага безгрешна продукция. Както твърди проф. Майкъл Суон: „Предполага се, че хората, особено ако не са естествени носители на езика, трябва да правят грешки и не е реалистично всички те да бъдат поправени.” Той продължава, като казва, че продукцията на чужд език с грешки във всички случаи е подобрият вариант в сравнение с опцията, която той определя като „error-free silence” („безгрешна тишина”)¹.

Един от най-интересните за мен изводи, е липсата на пряко влияние на първия чужд език – френски на морфо-синтактично равнище, върху усвояването на английски като втори чужд език, тъй като това противоречи на общоприетото схващане, че последният изучаван език влияе най-силно при усвояването на нов чужд език. Очевидно, интерференцията от майчиния език е несравнимо по-силна при усвояването на чужд език, отколкото на който и да е друг чужд език. Интересно би било да се проследи дали интерференцията на майчиния език би била по-силна и в случаите, когато двата чужди езика са близкородствени, например немски и английски. Такова изследване в бъдеще, струва ми се, би хвърлило допълнителна светлина

¹ Суон М. 2012. Swan Michael. *Grammar does not have to be grey. The Principles behind the New Oxford Grammar Course*. A talk given at Oxford National Conference, 28 April 2012, National Palace of Culture, Sofia

върху спецификите на процеса на интерференция в зависимост от генеалогичната близост на родния и чуждия език.

Заключение

Дисертационният труд разработва един важен проблем в областта на съпоставителното езикознание, който продължава да бъде изключително актуален както от теоретична, така и от приложна гледна точка. Той е пръв опит за системно холистично описание на БАМЕ, солидно подкрепено от значим емпиричен материал. В такъв смисъл изледването може да се определи като новаторско както от гледна точка на методологията на ексцерпиране на емпиричния материал, така и от гледище на неговата статистическа валидност. Приложеният анализ е убедителен, а произтичащите от него изводи са значими.

В заключение, искам да изразя твърдото си убеждение, че представеният дисертационният труд притежава всички качества, въз основа на които на Дафина Костадинова да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор” по направление 2.1. Филология - Германски езици (английски език).

Дата: 3 май 2012 г.

Дала становището:

Доц. д-р Елисавета Бояджиева